

Una cierta verdad

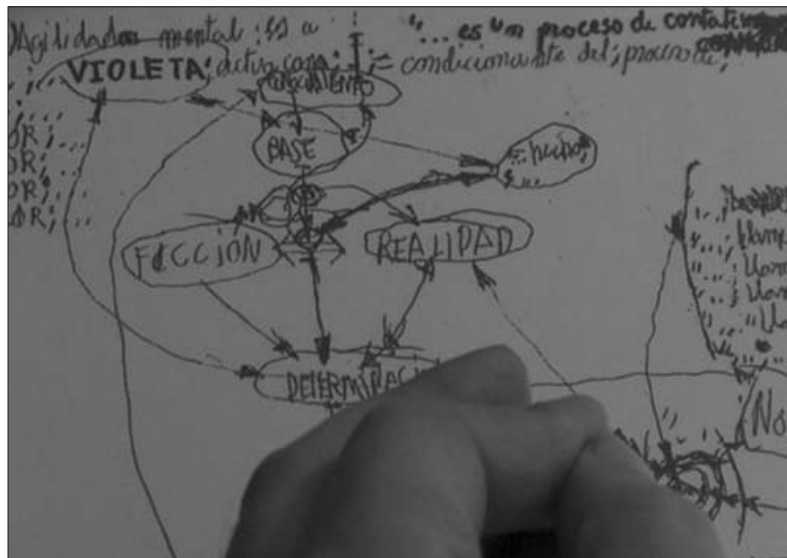
2008, d'Abel Garcia Roure

Sinopsi

Al llarg d'un període de quasi dos anys, les vides de cinc personatges s'entrecreuen a l'entorn d'un hospital de salut mental. Tots cinc han vist o veuran alterades les seves capacitats de percebre i comprendre la realitat, envaïts i desposseïts de tot allò que conforma la seva pròpia identitat com a persones.

Fitxa tècnica

Director ···· Abel Garcia Roure
 Fotografia ····· Diego Dussuel
 Muntatge ··· Sol López Riestra
 Guió ······· Abel Garcia Roure
 So ········· Amanda Villavieja
 Nacionalitat ········· Espanya
 Durada ··············· 135 min.

Sobre el director

Abel Garcia Roure s'ha donat a conèixer en el món del llargmetratge amb aquest intens documental carregat de subtileses, suggeriments i múltiples veritats. Malgrat això, aquest jove cineasta duu a l'esquena una àmplia experiència com a ajudant de direcció en documentals, curtmetratges i pel·lícules com *El cielo gira* (2004) de Mercedes Álvarez o *En construcción* (2001) de José Luís Guerín. A més a més, és autor del migmetratge *El enigma* (2005), i creador, juntament amb Pío Vernis, de la productora Evohé Films. De fet, a Garcia Roure l'acompanya la "certa veritat" de les noves generacions de directors, als quals angoixen els problemes de producció. S'afirma que els que arriben a aconseguir-ho compten sempre amb les mateixes claus: dedicació, confiança, valentia i risc. En relació amb això, en una entrevista al diari *El cultural*, Garcia Roure va resumir la situació del cinema de nova planta en aquesta sentència impactant: «Yo, para rodar *Una cierta verdad*, he tenido que crear mi propia productora».

El tema

El cinema sol ser, en molts casos, l'única manera que té el públic d'acostar-se als més foscos i recòndits passadissos de la ment humana, de manera que, sovint, es converteix en l'únic referent. Però la imatge que el cinema ha transmès no sempre és del tot encertada i fa que es perpetuïn mites i estigmes sobre les malalties mentals. *Una cierta verdad* defuig molts tòpics per tal d'explicar-nos malalties mentals com l'esquizofrènia des d'una perspectiva diferent. Era necessari donar protagonisme als que les pateixen per conèixer-ne l'experiència personal.

El tema és tractat sense paternalismes, i posa a la mateixa alçada les opinions de metges i pacients. En un seguiment de la seva vida quotidiana, ambdues cares de la mateixa moneda han pogut mostrar les pròpies raons i motius: tant els metges que contenen que si el pacient no es medica pot sorgir un brot psicòtic, com el pacient que veu que la medicació li danya les facultats mentals, o la pacient que assegura que està embruixada. Tothom té veu i cabuda en aquest documental polièdric, cruïlla d'històries personals, vivències íntimes i

visions del món antagoniques. Ens trobem, doncs, davant d'un retrat molt complex de les diferents cares de la malaltia, dibuixat lluny dels convencionalismes melodramàtics que podria suscitar un tema d'aquesta profunditat social i emocional. Així, Garcia Roure ens mostra una realitat neutra on és l'espectador el que aprèn a ponderar els límits de la malaltia a través de la visió contrastada que se li ofereix.

Els límits de la societat

La bogeria sempre ha estat un tabú en les societats occidentals: al llarg de la història s'ha separat, tancat o condemnat els que representaven una desviació de la norma social. També ara es tendeix a defugir-los mitjançant altres estratègies: el silenci mediàtic o el tractament tipificat que han rebut els malalts mentals ha contribuït, en molts casos, a què el ciutadà comú es faci una idea anestesiant i higienista del problema. Són casos que "sempre passen a un altre" i que estan ben tractats socialment, dels quals no sentim a parlar gaire.

¿És possible que aquesta tendència a tancar els ulls sigui també una certa desviació, si no de la norma, sí de la natura? Sovint, allò que era considerat "normal" fa anys, avui dia ens resulta impensable i fruit d'una alienació mental col·lectiva. ¿És a causa de la referència i el coneixement del món que tenim actualment? Quan els punts de referència per crear la pròpia identitat i visió de la realitat varien, tot allò que era sòlid s'esfondra. Es produeix un clic que desencadena una ruptura, una pèrdua, la tragèdia: no podem negar que allò veritable i real per a nosaltres ens resulta innegable; és allò que ens han dit que és, allò que ens van ensenyar de petits, i allò que hem après de la vida... és la nostra veritat, que

no sabríem ni podríem rebutjar mai, per molt que algú ens intentés convèncer amb les raons més irrefutables.

¿Què ocorre quan dues veritats confrontades xoquen? Aquest és un dels problemes principals, un fil que recorre tota la pel·lícula, ja que és el vertader drama de tots els malalts mentals. Dia rere dia, han d'enfrontar-se a un món que els nega la seva veritat que, tot i diferir de la de tothom, és viscuda amb tota certesa i realitat... potser és aquest el motiu de la torbació amb què es viu aquesta experiència filmica que dura poc més de dues hores. Veient les imatges d'aquestes persones, és fàcil qüestionar-se el límit entre la bogeria i la raó, així com els codis socials que marquen el concepte de normalitat.

També hi ha un altre límit que ens porta a la reflexió en *Una certa veritat*. En aquest film apareix també un debat amb l'espectador, en tant que persona social i amb prejudicis. I és que s'obre la qüestió de fins a quin punt *es pot* filmar, ja que en aquest sentit, la pel·lícula no eludeix cap situació compromesa o difícil per al públic, així com la realitat més íntima de les persones filmades. ¿Fins a quin punt som intrusos en la vida o els pensaments d'un malalt?

Els límits de la identitat

Durant dos anys, el director va seguir les passes de vint-i-cinc pacients, dels quals va seleccionar cinc històries que s'entrecreuen a l'Hospital Parc Taulí de Sabadell. Els cinc protagonistes d'aquest film han vist profundament alterades les seves capacitats per a processar la realitat que els envolta, de manera que la pròpia identitat es veu plenament afectada com a conseqüència directa de la malaltia.

Qui sóc? Què faig? Per què ho faig? No estem acostumats a parar el món un moment per tal de respondre'ns aquest tipus de preguntes que són claus per a forjar-nos la identitat que volem per a nosaltres, una identitat sana que estigui també d'acord amb el món que ens envolta. Els cinc casos que Garcia Roure ens presenta a la pantalla són identitats totalment confuses i esfondrades que només poden guiar-se pels propis mitjans, ja que han deixat de tocar fons en la societat que les articulava.

Finalment, en tant persones que fora d'aquest món complex, en tant que persones que portem una vida quotidiana social, de relacions convencionals i de manca de reflexió... ¿podem realment comprendre quina és aquesta altra veritat? ¿Sabem qui és realment o què pensa una persona que té una malaltia mental?

"Siempre se muestra excitado, inquieto, en una tensión, como si esperase algo confuso e indefinido. Basta el más pequeño rumor en el zaguán o un grito en el patio para que levante la cabeza y quede alerta: ¿vienen por él?, ¿lo buscan?"

(*La sala número seis*, Anton P. Txèkhov)

Ma Jesús Conejo Antúnez

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.